

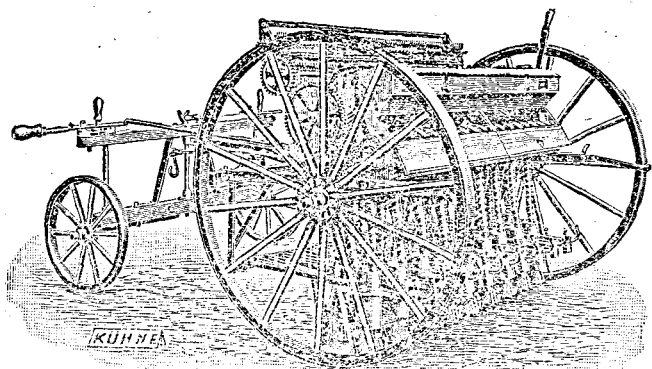
Er: 1914 D. 18. d. a. 900

ERDÉLYI GAZDA

XLVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1914 OKTÓBER 18.

42. SZÁM.

Elsőrendű egy és többvasu ekéket, 6- és 8-vasu kultivátorokat, tárcsásboronákat, továbbá hirneves „Mosoni Drill” és „Vera II” sorvetőgépeket, sorbatrágyázó új „Royal Drill” kombinált vetőgépeket, rostákat, konkolyozókat és szüretelő eszközöket szállit:

„KÜHNE” mezőgazd. gépgyár r.-t. **MOSONBAN.**

Főraktár: Budapest.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

2012

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MINDEN GAZDA

érdeke, hogy összes **gép- és motor** szükségleteinek beszerzésekor

az **E. K. A. R. T.**

Motor-, Gép- és Ipartelepek berendezési osztályától

kérjen ajánlatot.

Igazgató s á g:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 29. szám. (Bánffy-palota.)

Telefon: 827. sz.

Távirati cím: "EKART"

NAGY JAVITÓMŰHELY

mindenféle rendszerű gépek javítására.

3033

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosítást elfogad tűz és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjazásukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hátszer részesültek az üzleteredményből, körülményei hatásvat értelmében díjazásukban.

Biztosítási ajánlatok bejuttatandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyen helyén működő képviselői körzetekhez. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2.527.080.- K
Tartalékok	3.357.603.- "
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tőzskárakban	10.740.000.- "
jékkárakban	5.042.000.- "
Biztosított érték tízezer 1912. évben	800.000.000.- "
jéghen 1912. évben	630.000.000.- "
Élelmezési állomány	15.240.080.- "
A Gazdák Biztosító Szövetkezete társulati terménye	

GONDVISELÉS: Országos Központi Segélyező Társulat

utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leányköltségekkel (szálló itást) segélybiztosítások rendelkeznek. Leányköltségek névelésére. E társulat kebelében minden körzetben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú munkákkal. Tájékoztató kézzel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz.

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

PISCHBR-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

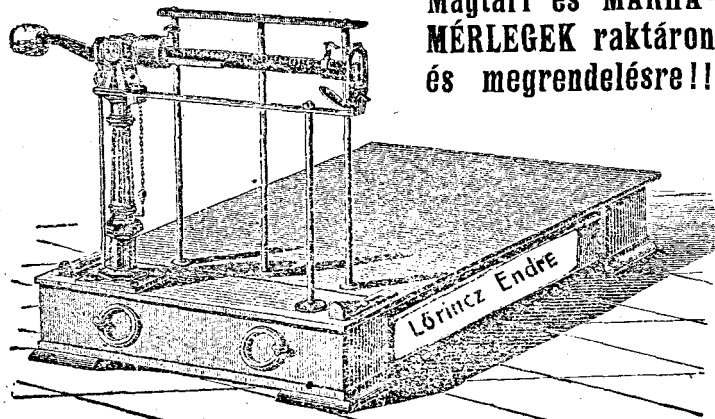
Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-Intézet Kérjen ajánlatot

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KOLOZSVÁR,
HOSSZU UTCA 26. SZ.

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGKÉSZÍTŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

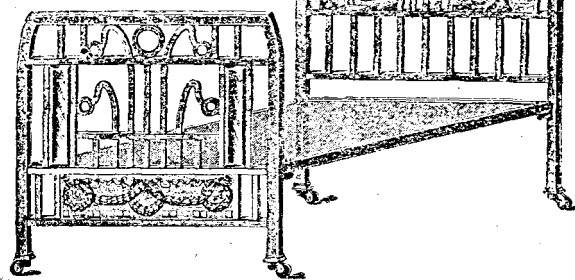
3111

**Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!**

ELVÁLLAL :

Vas és fémből előállítható szak-
májába vágó minden munkát. Kór-
házak, szállodák, gazdaságok, is-
tállóak, tehenészetek stb. fa, vagy
fémbutorral való berendezését.
Folyósó, lépcső és sirrácok készi-
tését. Gazdasági és kerti kerítések
Kerti butorokat és sátrakat. Réz-
és vaságyakat és butorokat, stb.

Költségetéseket és rajzokat kívánatara díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK!

A KOLOZSVÁRI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzüintézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

2004

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kama-
tozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza.
Leszámitol váltókat. bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapiro-
kat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10—50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönö-
ket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapirokat és idegen pénzeket vagy azok
vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejárattal.
Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti
könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt
csomagban is.

Útalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek
mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

Buzát-, zabot- és burgonyát vesz

készpénzért — 100 q.-tól bármily mennyiségig az

Erdélyi Gazda Társaság

Kolozsvártt, Attila-utca 10. szám.

Mintázott (fél kg.) ajánlatok sürgősen beküldendők!

3098

A Gyalui Uradalom pályázatot hirdet
1915. évi január hó 1-i belépésre a követ-
kező állásokra:

- 1 gazdasági ispáni állásra,
- 1 béres birói állásra,
- 1 tehenész gazdai állásra,
- 1 kerekes állásra,
- 1 kovács állásra,
- 1 magtárosi állásra,
- 1 főerdővédi állásra.

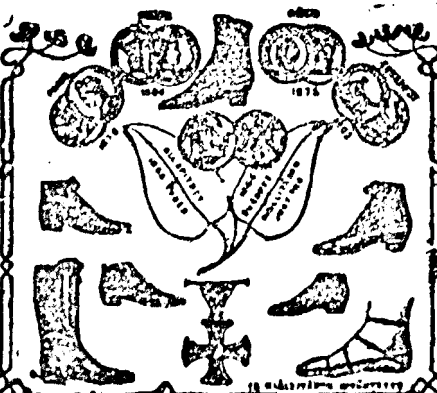
Pályázatok az uradalmi intézőséghez
Gyalu per Kolozsvár intézendők.

3139

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Föhlhivja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhe-
yébena legjobb anyagból és legújabb divatszerint készült közkedveltségű
férfi és női cipőraktárára

2019

Megrendelés után készít ame-
rikai és francia, vagy bármily
tetszés szerinti faconu cipőket,
a legkényesebb igényeknek is
megfelelő kivitelben. — Vidéki
megrendelések pontosan és
gyors kivitelben mérték után,
de legbiztosabban egy használt,
a lábra találó cipő beküldésé-
vel eszközöltetnek. — Kiváló
tisztellel: Matutsek József

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJEBNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATILA-UTCA 10 SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A juhhus a közélémezésben	425
A jövőd hazai „stájerföld”. Dr. Csérer Lajos	425
Egyleti élet	427
Kormányintézkedések	427
Vegyes közlemények	428
Hirdetések.	

A juhhus a közélémezésben.

A háborus időkkel kapcsolatban nagyobb tért hódít a közfogyasztásban a juhhus, amely egyike a legjobb emberi táplálékoknak, de az a baj van vele, hogy a mai konyhaművészet annak az olyan elkészítési módját kevésbé ismeri, amely eltünteti annak az ugynevezett birkaizét. Ez pedig igen könnyű, csak tudni kell a módját. Azt hisszük igen sok jó háziasszony szívesen veszi Kovácsy Béla gazdasági akadémiai igazgató utbaigazítását, mely a következő:

A juhhus birkaizét nagyon egyszerűen el lehet venni. Mindenekelőtt zsirjától teljesen és a leggondosabban meg kell tisztítani, a csontot a husról az utolsó darabig ki kell vágni s azután anélkül, hogy a hus vízzel érintkezett volna, zöldséggel kell behinteni. A zöldség álljon karikára vágott petrezselyem, sárgarépa, hagymából és néhány karika zellerből, a mely közé kis maroknyi magyar bors és egy pár szem szagos bors keverendő. Ezzel a zöldségkeverékkel, anélkül, hogy akár a húst, akár a zöldséget megsóznák, olyan módon hintjük be a húst, hogy annak felületét és oldalait teljesen ellepje. Ha ilyen módon 24 óráig állott zöldségben a hus, megfordítjuk és ugyanazzal a zöldséggel gondosan betakarjuk. Negyvennyolc óra után a hus már használható, bár jobb, ha három napig állhat — persze csak hideg időben — a zöldség közölt, amely idő elteltével a zöldséget, amely a birkaszagot elvette a hústól, eldobjuk, magát a húst forró vízzel leöntjük s abban 10 perc hosszat néhányszor megforogatjuk. Ezután a hus meg lesz spékelve vad lével, vagy paradicsommal, vagy paprikásan elkészítve. Nagyon tehát bármiképpen akarjuk is a húst elkészíteni, akár pörköltnek, akár más uton-módon, a fentebb leírt eljárás minden esetben alkalmazandó, mert ezen eljárás segítségével vonjuk el a hústól a birkaizét.

Az ürügerincet is először a faggyútól és a bőnyegtől kell meg tisztítani és azután olyan száraz zöldségpácba rakni, mint fentebb említettük, azután pedig gyen-

gén fokhagymázott szalonnával kell megspékálni s lepsibe s a sütőbe téve, forró zsirral leönteni. Sütés közben gyakran kell zsirjával megöntözni és alá egy kevés paradicsomot s pár kanál tejfelt adni.

Ha a háziasszony ily módon készíti el az ürühúst, senkitől sem hall panaszt a hus faggyúze miatt, sőt olyan kítűnő, olyan izletes lesz ezáltal az ürühús, hogy az kétségen kívül a légkényesebb igényeket is ki fogja elégíteni nemcsak a mai háborus időkben, hanem akkor is, amikor a fogyasztást nem kell a legszűkebb igények után irányítani.

A jövőd hazai „stájerföld”.

Irta:

Dr. Csérer Lajos.

I.

Lelki szemeim előtt ha elvonulnak Erdély kies tájképei közepette a falu határokat szegélyező erdők, ligetek, szénafüvesek, kaszálók és rétek zöldelő színtoltjai, hirtelen hajlanék némely optimista magyar író olyan hasonlathoz, hogy Erdély hazánk »Svájca«. Ha azonban közelebb vizsgálom a valóságot — és ismerve a »Svájca« fogalom minden kellékét — felsóhajtok, hogy bár az üdén zöldelő, mind jobban kiterjedő fütermő határrendszerekkel bíró Stájerországhoz lehetne hasonlítani Erdélyt. Mert kevés kivétellel még messze állunk ott a sziklacsucok aljáig jól gondozott Muramenti tartománytól!

Mert Erdély »par excellenc« vidéke lehetne a rendszeres takarmánytermelésnek, a bőséges rendeket termő kaszálók- és réteknek s haszonhajtó legelőgazdaságoknak. Az ország rész közepén a Mezőség, Maros, Küküllő vidék jó talaju, dombos fensíkjain bőven megteremhetne mindenféle mesterséges takarmány, a völgyi vidéken dusan s biztosan teremne a szálas fü, ha árvizek helyett öntöző be rendezések szabályoznák a felesleges folyóvizet, a hegyvidékeken a havasok alján okszerű gondozással a hegyi szénatermést lehetne biztosítani, a magas partokon, északi oldalakon elterülő lejtők legelőjéről pedig súlyban megsaporodott nyájakat kellene számbavenni a betelelés idején. Mert hogy mindez lehet, igazol-

ják az Erdélyszerte elszórtan mégis található jó példák, ahol vagy a természet adományát nem bírta még elhanyagolni az ember, vagy már a gazdasági tudás és szorgalom révén egy-egy erdélyi (szász) község határán, fütermő helyein Stájerországban vélnéd magad!

Jelen sorokban nem terjeszkedem ki a nagyobb birtokok fütermelő gazdaságára, csak a kisgazdaságok, illetve községi fütermő határok viszonyait vizsgálom. — Ehhez képest a mellékelt táblázatban Erdély 25 községéből beszerzett statisztikai adataival csak a *kisgazdaságok* takarmánytermelő viszonyait óhajtom jellemezni:

Általánosságban ugyanitt említem fel a mesterséges takarmánytermő területet is, bár az erdélyi falu szántóföldjének csak kis százalékát foglalja el. Ami a holdszám szerinti kiterjedést illeti, hát konstatálhatjuk, hogy igen sok erdélyi község fütermő határát megirigyelhetné akár Svájc is, de ijesztően torzul a statisztikai kép, ha tudjuk, hogy ezeken az óriási fütermő helyeken milyen kevés a jó fü, helyesebben milyen kevés a legelő állat, habár ha az állatlétszámot arányba hozzuk a községi határterület számával, még mindig nagyobb az állatlétszám hazánk más vidékéhez képest, de ebben csak az ugar legelő segít: hogy gazdasági szempontból van-e köszönet benne, az más kérdés!

Az *arányos* kép az átlag adatokból alakul ki, de különböző földrajzi természetű közigazdasági viszonyok következtében bajos megalkotni számszerűleg az átlag képet, ezért talán érdekesebb lesz a *határszámokat* vizsgálni. Legnagyobb fütermő területe van a táblázatban *Csikszépviz* községnek: 19282 katasztrális hold = 63%-a a község egész határának, ebből a szántóföld csak 1085 katasztrális hold s ezen csak 5 katasztrális holdan termelnek mesterséges takarmányt. Ha itt a keleti Kárpátok lejtőjén, tehát külterjes vidéken 4 katasztrális hold fütermő helyre számítunk egy számos állatot, úgy 1821 darabnak kellene lenni, van pedig összesen 1539 darab, illetve részletezve

Mezőgazdák ZUHATAG KUTJA.

Serleges rendszer cső és gummi nélkül.

Minden eddigi rendszert fölülmul

ŐSZI GAZDASÁGI SZÜKSÉGLETEK BESZERZÉSE!

A szüreti idény és az őszi vetési munkálatok közeledtével ajánlunk: különböző kivitelű borsajtókat, szőlőzúzókát, bogyzókát, borszivattyukat, boroshordókat, must- és bormérőket és mindennemű más szüretelési eszközöket, az őszi gazdasági vető- és virágmagvakat, szuperfoszfátot, Thomassalakat, kálit és egyéb műtrágyákat, ekéket, tárcsásboronákat, kultivátorokat, vetőgépeket, rostákat és konkolyozókat.

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29. szám.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok Fiu- és leánykafehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint minoenfélé ágyszőnyeg készíttve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szőnyeg ebédli és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak rolletták egyedüli főraktára.

Rét- és legelőgazdaság az erdélyi községi határokon.

Sorszám	Község (megye)	Gazdasági rendszer	Egész határ területe k. h.	Szántóföld területe k. h.	Lóhertermő területe k. h.	Másféle mesterséges takarmányterület k. h.	Rét és kaszáló területe k. h.	Legelő területe k. h.
A) Rétek és kaszálókon füvelő községek.								
1	Jád, Besztercenaszód vm.	nyomásos	74381	1939	19	23	4394	1929
2	Homoródalmás, Udvarhely vm.	"	1985	1985	20	20	3481	2391
3	Marisel, Kolozs vm.	szabad	13256	1455	—	—	2728	392
4	Marosugra, Kisküküllő vm.	"	2160	1000	20	50	600	100
5	Breása, Fogaras vm.	nyomásos	4658	694	10	—	907	563
6	Csikszépvíz, Csik vm.	"	30659	1085	5	—	10070	9207
7	Zetelaka, Udvarhely vm.	"	32390	1981	31	—	7024	3305
8	Oroszhegy, Udvarhely vm.	"	20291	1801	106	10	3492	1954
B) Legelő füvelő községek								
9	Remete, Alsófehér vm.	szabad	12770	3224	—	—	1302	3628
10	Magyarszováth, Kolozs vm.	"	5674	2676	350	40	963	1015
11	Felek, Szeben vm.	nyomásos	16019	2531	20	30	2284	3555
12	Papolcz, Háromszék vm.	szabad	21927	1565	85	—	496	419
13	Magyarfráta, Kolozs vm.	"	7222	3290	120	50	1312	1987
14	Gyimesközéplak, Csik vm.	"	7588	415	4	1	2424	3207
15	Felsőgyurkucz, Kolozs vm.	"	32000	10	—	—	800	4500
C) Kisebb fütermelő községek								
16	Felenyed, Alsófehér vm.	szabad	3088	826	35	130	202	236
17	Felsőboldogfalva, Udvarhely vm.	nyomásos	1127	547	67	20	232	181
18	Kide, Kolozs vm.	"	2195	769	20	—	278	159
19	Magyarigen, Alsófehér vm.	szabad	2300	1019	30	—	180	160
20	Magyarfalva, Marostorda vm.	"	3130	1377	—	57	251	288
21	Sővényfalva, Kisküküllő vm.	"	2899	1774	20	—	226	59
22	Lándor, Alsófehér vm.	nyomásos	1149	903	10	—	74	48
23	Angyalos, Háromszék vm.	szabad	1856	1360	100	50	25	405

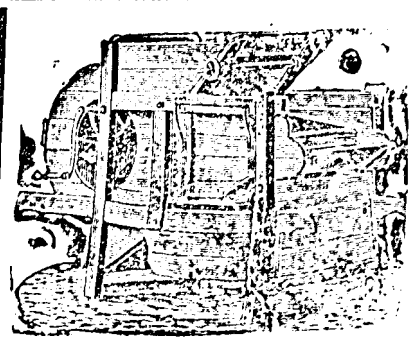
1912. év végén volt 288 darab ló, 24 darab csikó, 524 darab fehér tehén, 156 piros tehén, 70 (!) darab növendék marha, 238 darab ökör, 44 darab bivaly, 1539 darab juh, 416 darab kecske s 409 darab sertés. Tehát 4888 darab számos állattal van kevesebb, mint amennyit tartani lehetne, de egész biztosan, mert legelő-számba kell venni a nyomásos művelésű szántóföld egy harmadát az ugart is, mint időleges legelőt. Vajjon a 2315 lélekből álló község a 9750 katasztrális holdas erdőségekben foglalkozik-e inkább s erre mutat a 810 darab székérteljár, hogy az év nagy részében fuvarral «csángálnak» inkább, mintsem tulontul sok fütermő helyeiken a fent jelzett mértékben

állatot tenyésztenek — annál inkább, mert hiszen a Szépvíz-csikszentmihályi vasuti állomás csak négy kilométerre van, Csikszereda vásárpiaca pedig csak tizenegy kilométernyire. Vajjon nem-e fulladozik ez a nagybirtokos község a saját fütermésében?

Legkisebb fütermő helye (a táblázatban) a háromszékmegyei Angyalos községnek van = 158 katasztrális hold; számos állata 296 darab, tehát egy katasztrális hold fütermő helyre 1.8 darab számosállat esik. Csikszépvízen pedig egy számos állatot 12 katasztrális hold fütermő terület jut. Mily bőség! Az angyalosi állattenyésztés tehát belterjesebb, ezt igazolja, hogy 115 katasztrális holdon

mesterséges takarmányt termelnek, ez azért lehet, mert szabad határgazdaságot üznek s szántójuk az összhatárnak 70%-a! Tehát művelt területben jobban állanak. Így hasonlíthatók tehát össze a táblázatban legnagyobb és legkisebb fütermő területtel bíró községek.

A részletekről szólva, előbb a szénatermő helyekről: a rétekről s kaszálólókról teszünk említést. Erdélyi közepe felé inkább a vízparti s völgyi rétek terjedtek el jobban, a domb és a határmenti hegyvidékeken pedig a magasán fekvő kaszálók teszik az erdélyi kiscgazda fütermését — ez utóbbi területek a községi határokból nagyobb részt foglalnak el, vannak üde talajai, áradásmentes, jó füvekkel benőtt kitünő rétek ott, ahol esetleg a kaszálók kis termést adnak s váltakozva találunk hegyi kaszálókat, melyek jó természeti előfeltételek mellett több s jobb termést adnak, mint az esetleg vizes rétek. Sőt szinte vallom, hogy a domboldalak és hegyek kaszálói fontosabbak egy állattenyésztő község gazdasági rendszerében, ha a kaszáló rendszeres gondozást kap — a völgyi fekvésű rétek s csapongó árvizek, rohanó nyári patakok, stagnáló allalajvizek miatt szemünk előtt értéktelenednek el a gondatlanság miatt. Azaz az évről-évre kisebb haszon miatt végre is feltöri réjtjét a kiscgazda s pár évig siet kihasználni tengeri, kendertermelésre, utóbb tavaszi gabonafélékkel és még talán haszon ez a pár évi földhasználat, ha akár földművelés s betrágyázás után a kiscgazda valamely heretével veti be véglegesen kaszálóját s annak kiritkulásával jó fűfélékkel természet után gyepesedik be a rét. Ilyenformán hive vagyok a réttörésnek, ám azt se bánom, ha a kapással váltakozva, lucernának használja a kiscgazda, de ha egy-két évi buzaterméstől elragadtatva, piaci növényvel kincsozza éveken át a kezdetén jó erőben lévő új szántót, úgy pár év múlva úgy ki adja a felkét a talaj, hogy a kiscgazda kénytelen parlagon hagyni s így várni az új gyepesedést, amiben nincs sok köszönet. És ilyen meggyilkolt rétterület sok van az erdélyi kiscgazdák kezén. Pedig az állag-

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb eredeti „KALMAR” rostát

szíveskedjék árjegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

2006

KALMAR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely
Vezérképviselő: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége Budapest, V., Váci-körut 32.

ban 1/4—3—6 katasztrális holdas paraszt rétföldeket, miután egy dülőben vannak, a kulturmérnökség segítségével könnyen lehetne közös munkával vízmentesíteni, sőt nyomban öntöző árkok s csatornákkal a vízfölösleggel rendszeres öntözést létesíteni, ahogy például a vas megyei kisközségek (Rohoncz) maguktól is kitalálják s az öntözést bizonyos patriárkális rendszer szerint, írott szabályok nélkül is jól végezik. Az erdélyi faluban az időszaki öntözést a malompatak végzi el, de sokszor alkalmatlan időben, mert ha nyári zápor idején, amikor a széna már rendekben fekszik, elfelejti a molnár kinyitni a »zugót«, a fölös víz kitér a malomárokból s uszik egy-egy község szénatermése. Mintha még ezek az apró primitívus patkalmok akarnak jelképezni a feudális világ előjogait, avagy csak az állami megváltás lassu eljövételét várják ezen omladozó »piktör tárgyak«? Pedig Erdély sok vidékén voltak híres rétek, melyek szénáját megbízhatóan hordták el messze földre fejedelmi, vajda s országcancellári udvarokba kedvenc paripák megkurálására. Hiányzik az erdélyi paraszt rétekről a rendszeres trágyázás, azaz néha jut oda is, ha az ugarról lemarad; a rét legjobb orvossága a trágyalé, mely mindig közgazgatási kihágás az erdélyi falukon, ha valakibe bele akar kötni a hatóság, tapasztalván, hogy a híg arany az út árkába folyik, avagy az éppen arra járó kolerafelügyelő észrevételez. Mégis el kell ismerni, hogy a szászok földjén már használják, ott minden utcának meg van a trágyalé-hordója.

(Folyt. köv.)

EGYLETI ÉLET.

Az E. G. E. felterjesztése a hadbavonult gazdasági cselédek hátramaradottjai érdekében.

Nagyméltóságú Miniszter ur!
Kegyelmes Urunk!

A hadba vonult gazdasági cselédek hátramaradt családtagjai ellátásának, valamint a hadbavonultak helyett elvégzendő mezőgazdasági és házimunkák mikénti eszközzésének kérdése egyre élénkebben foglalkoztatja hazarészi gazdaközönségünk irányadó köreit is.

A sárosvármegyei és nyitrávármegyei társaságok létesítettek is ezirányban valamelyes megállapodásokat s ugyanezt lehetnék mi is, valamint a fobb összes egyesületek is. Azonban ezen megállapodások sem nem egyöntetűek, sem általánosan kötelező erővel természetesen nem bírhatnak.

Tiszteletteljes véleményünk szerint ezt a kérdést valamely formában országosan és gyorsan kellene rendezni. Ezen rendezés legcélszerűbb formája: egy rend-

kivüli miniszteri rendelet volna, amely kötelező erővel adna utasítást gazdaközönségünknek a követendő eljárásokat illetőleg. Ezen rendkívüli miniszteri rendeletet Nagyméltóságod esetleg az O. M. G. E.-től és az E. G. E.-től bekérendő sürgős javaslatok alapján bocsáthatná ki. Mi, a magunk részéről, ha erre felszólíthatnánk, két héten belül felterjesztenők idevonatkozó javaslatainkat.

Nagyméltóságod kegyes rendelkezéseit kérve, vagyunk

Kolozsvárt, 1914 október hó 12-én.

Mély tisztelettel:

Br. Bánffy Ernő, Tokaji László,
e. g. e. elnök. e. g. e. titkár.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A m. kir. miniszterium 7.512/M. E. számú rendelete, az üszőborjúk, háromévesnél fiatalabb üszők és a hasas tehének vasuton való szállításának és levágásának tilalmáról

A m. kir. miniszterium ezennel ideiglenesen további intézkedésig megtiltja az üszőborjúknak, a három évesnél fiatalabb üszőknek és a hasas-tehének vasuton szállítását és kényszervágásoktól eltekintve, levágását.

E tilalom alól való kivételek engedélyezése iránt a m. kir. földművelésügyi miniszter külön rendelettel intézkedik.

Ez a rendelet folyó évi október hó 15-én lép életbe.

Budapest, 1914. évi október hó 10-én.

Gróf Tisza István s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

II.

A f. évi október 12-én kiadott 103550. sz. m. kir. földművelésügyi ministeri körrendelet Valamennyi alispánnak (törv. hat. joggal felruházott város polgármesterének).

A magyar királyi miniszteriumnak az üszőborjúk, három évesnél fiatalabb üszők és hasas-tehének vasuton való szállításának és levágásának tilalmáról folyó évi október 10-én 7512. M. E. szám alatt kelt rendelete alapján további intézkedésig felhatalmazom Címet, hogy

1. azon községe (városra) nézve, a hol a közbiztonság érdekében az 1913. évben 250 darab szarvasmarhánál kevesebb vágatott le, ha azt a helyi fogyasztás kielégítése szükségessé teszi, a gazdasági felügyelő és a törvényhatósági állatorvos meghallgatása után, határozatlan időre, az engedély visszavonásáig, felmentést adjon az idézett rendeletnek a levágásra vonatkozó tilalma alól;

2. azoknak, akik gazdasági célra és nem levágásra akarnak üszőborjút, három évesnél fiatalabb üszőt és hasas-tehenet vasuton szállítani, azon gazdasági felügyelő meghallgatásával, akinek működése területén a folyamodó gazdasága (telepe, istállója) van, esetenként fölmentést adjon a szállítási tilalom alól;

3. az állandóan és rendszeresen tejszállítással foglalkozó tejjgazdaságok tulajdonosainak a gazdasági felügyelő meghallgatásával az ilyen tehénzetekből származó üszőborjúk és tehének szállítására és levágására nézve a tilalom alól esetenként felmentést adjon.

A felmentést az II. pont alatti esetben a községi előjárósággal és járási (városi) magyar királyi állatorvossal, a 2. és 3. pont alatti esetben pedig a folyamodóval, a gazdasági felügyelővel és a marharkodó állomásra kirendelt állatorvos-szakértővel közölni.

Budapest, 1914. évi október 12-én.

Báró Ghillány Imre
m. kir. földművelésügyi miniszter.

Az ezen rendeletben foglaltakra tekintettel utasítom a marharkodó állomásokra kirendelt állatorvos-szakértőket, hogy üszőborjúknak, három évesnél fiatalabb üszőknek és hasas-tehének vasuton szállítását csak azoknak engedjék meg, akik megfelelően igazolni tudják azt, hogy a szállítási tilalom alól az illetékes hatóságtól felmentést kaptak. Ilyen esetben a szállításra kerülő állatok minden egyes marhatehénének hátlapján jelezzék a vasuton szállításra szóló kivételes engedélyt. Együttal utasítom a járási (városi) m. kir. állatorvosokat, hogy a vágóhidakon a legszigorúbban ellenőrizték a fenti rendeletben foglalt levágási tilalom megtartását, úgy, hogy az engedélyezett kivételektől eltekintve, üszőborjú három évesnél fiatalabb üsző és hasas-tehén ne kerülhessen levágásra.

Budapest, 1914. évi október 12-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Kivételes engedély hizott szarvasmarhák kivételére. A földművelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértően közli, hogy további intézkedésig csakis darabonként a 650 kilogrammnál nehezebb olyan szarvasmarhák kivételére adnak korlátolt számban engedélyt, amely szarvasmarhák kivétele állategészségrendőri szempontból tényleg megtörténhet. A kivételi kivételes engedélynek a pénzügyminisztertől való kieszközölését a földművelésügyi miniszterhez intézett beadványban kell kérni, melyet rendszerint legalább 14 nappal a tervezett elszállítás előtt kell az állatok tartózkodási helyére illetékes járási m. kir. állatorvosnak átadni.

Közlemény. A szeszadóról szóló 1908. évi XXVIII. t.-cikk 88. §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szeszfőzdektől évente elvont kontingensért nyújtandó kártalanításra csak azon szeszfőzdek tarthatnak igényt, melyek a szeszfőzdekből kikerülő moslékot vagy maguk használik fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják el.

A törvény ezen rendelkezése alapján beérkezett jelentések szerint a folyó évi október hó 1-től december hó 31-ig terjedő időszakban Mayer Miksa szárvamarofi cégnél 886 q, Hirsch Ödön kolozsvári cégnél 1500 q, Neumann testvérek aradi cégnél 4000 q száritott szeszmoslék kerül eladásra.

Felhívjuk ezulon is az ország gazdaközönségét, hogy amennyiben szeszmoslékra szüksége lenne, annak beszerzése végett forduljon közvetlenül fentnevezett szeszfőzde vállalkozókhoz.

Az állatállomány védelme s a rémhírek. A földművelésügyi miniszter ur értesítése szerint, különösen a határszéli vármegyékben egyes lelkiismeretlen üzerek különböző rémhírek terjesztésével igyekeznek a gazdaközönséget a magánvagyonbiztonsága iránt való hitében megingatni

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képviselote, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésben Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

és ezen az uton különösen a kisgazdák állapotállományát potom áron összevásárolni. Ennek következtében a földművelésügyi miniszter rendeletet adott ki, melynek végrehajtásaképpen a vármegyék alispánjai felhívták a járási tisztviselőket, hogy amennyiben a háborúval kapcsolatban rémhírek terjesztésével, illetve ezeknek a felhasználásával a gazdák anyagi érdekét veszélyeztető üzérkedés tudomásukra jut, azokat az egyéneket, akiről értesül, hogy a kedélyek felizgatására alkalmas koholt hírek terjesztésében segédkeznek, vagy azokat a gazdák anyagi károsodásával járó üzérkedés folytatására használják fel, megtorló eljárás alá vonják és a legszélesebb körben minden rendelkezésre álló eszközt és alkalmat használjanak fel arra nézve, hogy a gazdákat nyugodt munkálkodásuk folytatása érdekében a közállapotok rendezettsége és a magánvagyon biztonsága tekintetében megnyugtassák.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A mezőgazdaság és a hadifoglyok. Gróf Széchenyi Aladár a »Köztelek« utján a következő indítványt teszi közzé: A magyar gazdáknak jelenleg elsőrendű és legnagyobb kötelességük arról gondoskodni, hogy a jövő 1915. évben az ország lakosságát éhínség veszedelme ne érje. A háborús idők kötelességünké teszik, hogy egymást segítsük, hogy senkinek a földje szántatlanul és vetetlenül ne maradjon. Ahol és amennyire képes vagyok népünket ez irányban megfigyelni, főleg Gömör és Somogy vármegyékben, ez meg is történt s mondhatom, hogy kisgazdáink a legnagyobb önzetlenséggel segítik egymást. — Azonban ez nem elégséges, itt a kormánynak is segíteni kell. Tudjuk nagyon jól, hogy az országnak vannak olyan vidékei, melyek e tekintetben különösen sújtva vannak, hol a munkabíró férfiak és a használható lovak tulnyomó nagy része a harctérre vonult. A honvédelmi miniszteriumban vagy ennek közvetítésével könnyen meg lehet tudni, hogy az ország mely vidékei lettek hadi célokra való fuvarozási kötelezettségekkel megterhelve. Ezen vidékek gazdáját a kormánynak feltétlenül támogatni kell, mert különben üresek maradnak szántóföldjeik. Mi gazdák nagyon jól tudjuk, hogy csak akkor lehet nagy terméseket elérni, ha eltekintve a trágyaerőtől, földjeink idejében és kellő gondnal lesznek megművelve. A rögzös, hantós, rosszul szántott és boronált földtől ne várjunk jó termést. Hála

hadseregünk és különösen magyar véreinkből álló ezredeink hősiességének, kik most a végveszély óráiban igazán bizonyítják, hogy a magyarban törhetetlenül él az őseitől átöröklött királyhűség és hazaszeretet, mondom, hála ezen fényes tulajdonságoknak, máris sok ezer hadi fogoly felett rendelkezünk, kiknek hasznos foglalkoztatása a kormány kötelességei közé tartozik. Szerény nézetem és indítványom az lenne, hogy a hadifoglyokat kellő katonai fedezettel a háborus idők által leginkább sújtott vidékeken kellene elhelyezni, hogy ottan a hadbavonult vagy lovaiktól megfosztott gazdáknak földjeit ásóval és kapával a vetőmagnak a befogadására alkalmassá tegyék. Ez a foglalkozás nem lealázó, az ország jövő évi termését tekintve pedig igen nagy horderóvel bír.

A Dr. Borovszky-féle szagosított BOROLIN
 a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.
 Megrendelhető a Borolingyárban Budapest, II., Margitrapart 45 sz. Próbauveg 50 fillér.

— A saazi komlópiacról. A Köztelek tudósítójának jelentése szerint élénk kereslet mellett nagyobb lételek kerültek eladásra, mert a saazi piacon a németországi, a vidéken pedig főleg a belföldi kereskedőknél volt nagyobb kedv a vásárlásra. A nürnbergi piacon főleg amerikai számlára vásároltak nagyobb mennyiséget. Ezen élénk kereslettel szemben a termelők és tulajdonosok tartózkodók lettek és áremelkedés reményében inkább elraktározták készletüket. Vidéki árak közül csak néhány tétel stiriai komló került forgalomba 65—70 koronájával 50 kilógrammonként. Magyar és morva áru még hiányzott. A saazi piac utolsó ártjegyzése: szemelt áru 105—110 korona, elsőrendű áru 100—105 korona, jó közép 90—100 korona, középaru 85—90 korona, selejtes áru 80—85 korona ötven kilógrammonként. Az irányzat élénk az árak tartottak.

— A mezei pocok országos elterjedése. A magyar királyi rovarügyi állomáshoz érkezett jelentések szerint a következő vármegyékben van elterjedve a mezei pocok és idéz elő nagy károsodást:

Trencsén, Turóc, Nyitra, Pozsony, Bars, Zólyom, Hont, Nógrád, Esztergom, Liptó, Szepes, Gömör, Sáros, Zemplén, Ung, Máramaros, Bereg, Ugocsa, Szatmár, Szilágy, Szabolcs, Hajdu, Heves, Borsod, Sopron, Győr, Komárom, Fejér, Tolna, Moson, Veszprém, Vas, Somogy, Zala, Baranya, Pest, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Bihar, Arad, Krassó-Szörény, Bácsbodrog, Beszterce-Naszód, Maros-Torda, Kolozs, Aranyos-Torda, Kisküküllő, Nagyküküllő, Udvarhely, Háromszék, Hunyad, Szeben, Brassó.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT.
 FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ
 A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK
 KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
 (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)
FÖLDBIRTOKRA
 és a nagyobb városokban fekvő **H A Z A K R A**
 15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT
 A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
 bizalmi férfiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET
 és előnyösen kamatoztat.
 Telefonszám 27.
 2001

BESSEMER-PESTEK
 védjegy üllő.
Viharálló, rozsdavédő
 legjobb mindennemű vasszerkezetek mázolására!
 Különösen ajánlható:
Hidak, vas- és bádognetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandeláberek, vasrácsok, vasajtók mázolására.
 Minium-alapozás nem szükséges.
 Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa
 2767 III. **festékgyára**
BUDAPEST, VII. ker.,
Ornagy-utca 4. szám.

Szuperfoszfátot
 és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a
Műtrágyát Értékesítő Szövetkezet
 Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8-ik szám.
 2769

Patkánin
 patkányirtó szer
 Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.
Tökéletes biztos eredményről jótállás. **Tökéletes biztos eredményről jótállás.**